

PACIOLI

Zwaardere aansprakelijkheid tegenover de RSZ

A. Nieuwe grondslagen die de aansprakelijkheid van de bedrijfsleiders verhogen: programmawet van 20 juli 2006

De programmawet van 20 juli 2006 verzwakt de risico's die de bedrijfsleiders, belast met het dagelijks bestuur, alsook de andere vennootschapsbestuurders oplopen door ze onder bepaalde voorwaarden aansprakelijk te maken voor de bijdragen die niet werden betaald door de vennootschap.

In dit artikel zullen wij het vooral hebben over de wijze waarop de programmawet van 20 juli 2006 het Belgische sociale landschap veranderd heeft op het stuk van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de natuurlijke personen ten aanzien van de bijdrageplichtige vennootschappen die zij besturen⁽¹⁾.

Vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet waren de rechtspraak en de rechtsleer verdeeld over het principe en de omvang van deze aansprakelijkheid van de vennootschapsmandatarissen en bedrijfsleiders voor de betaling van de sociale schulden van de rechtspersoon.

De wetgever wou meer klaarheid in deze situatie scheppen omdat ze een bron van rechtsonzekerheid vormde.

Daarom werd artikel 265 van het Wetboek van Vennootschappen gewijzigd⁽²⁾.

Op die manier heeft hij de belangen van de RSZ beter willen beschermen door een hoofdelijke aansprakelijkheid te creëren ten aanzien van de wettelijke schuldenaars van de socialezekerheidsbijdragen zowel wat de hoofdsom als de vermeerderingen en de kosten betreft.

(1) Het fiscale aspect van de programmawet van 20 juli 2006 werd reeds besproken en zal dus niet meer aan bod komen in dit artikel – cf. Catherine DAUBY, *PACIOLI*, nr. 252, «La responsabilité des dirigeants au regard de la loi du 20 juillet 2006».

(2) Artikel 56 van de programmawet van 20 juli 2006.

Zo worden personen die geen rechtstreekse schuldenaars van de RSZ zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden die een derde bij de Rijksdienst heeft.

Gezien de financieel-economische crisis zou dit nieuwe mechanisme zware gevolgen kunnen hebben.

Het leek ons dan ook nuttig om u wat meer uitleg te geven bij deze heel uitzonderlijke maatregelen die de wetgever duidelijk van plan is om verder in te voeren en te veralgemenen.

1. De beoogde personen

De verhoogde aansprakelijkheid geldt voor de bestuurders, zaakvoerders of gewezen zaakvoerders en voor alle personen die werkelijke bestuursbevoegdheid hebben gehad in de vennootschap.

Het gaat dus zowel om de elementen in feite als in rechte.

2. Gebruikte procedure: vordering tot delging van het passief van het faillissement

Ze slaat op alle schulden die de failliet gegane NV, BVBA en CVBA opgelopen hebben.

INHOUD

- **Zwaardere aansprakelijkheid tegenover de RSZ** **1**
- **Btw – bewaring van de boeken en documenten (1)** **4**
- **Nieuwe bewaartermijn van de boeken ook voor verenigingen?** **7**
- **Toch recht op aftrek voor enige woning bij bouwvertraging of contractuele belemmering** **7**

Zowel de RSZ als de curator kunnen de bestuurders en zaakvoerders in rechte of in feite hoofdelijk aansprakelijk stellen voor alle of een deel van de sociale bijdragen, bijdrageverhogingen, verwijlinteressen en vaste vergoedingen die op het ogenblik van de uitspraak van het faillissement verschuldigd zijn.

Rekening houdend met het tijdstip waarop de nieuwe wet van kracht geworden is, gaat het dus om de vennootschappen die sedert 1 september 2006 failliet verklaard zijn.

Het ingevoerde systeem maakt deel uit van de rechtsvordering tot delging van het passief voor zover het actief van de vennootschap niet volstaat.

3. Het begrip fout

De voorwaarden die de aansprakelijkheid doen ontstaan

De zaakvoerders en/of bestuurders worden aansprakelijk geacht:

- in geval van een grove (maar niet noodzakelijk kennelijke) fout die zij hebben begaan op voorwaarde dat de grove fout aanleiding heeft gegeven tot het faillissement;
- of indien de zaakvoerders of verantwoordelijken in de periode van vijf jaar voorafgaand aan de uitspraak van het faillissement betrokken waren bij minstens twee faillissementen, vereffeningen of gelijkaardige operaties met verschuldigde bijdragen in hoofdsom, vermeerderingen en/of interesten ten aanzien van de RSZ.

Als grove fout worden ook beschouwd elke vorm van ernstige en georganiseerde fiscale fraude evenals het feit dat de vennootschap geleid werd door een zaakvoerder of een verantwoordelijke die betrokken is geweest bij minstens twee faillissementen, vereffeningen of gelijkaardige operaties die geleid hebben tot schulden tegenover de RSZ.

Een koninklijk besluit kan na advies van het beheerscomité van de RSZ bepalen welke feiten, gegevens of omstandigheden, voor de toepassing van deze verzwaarde aansprakelijkheid, eveneens als grove fout beschouwd kunnen worden.

De grenzen van de aansprakelijkheid

De verantwoordelijken, bestuurders of zaakvoerders van de vennootschap kunnen tegenover de RSZ *persoonlijk en hoofdelijk* aansprakelijk gesteld worden voor de schulden van de rechtspersoon.

Ondanks de ongelukkige formulering van de tekst «*de zaakvoerders kunnen ... door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en de curator persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld*» lijkt het geen twijfel dat het de gevatte rechtbank is die zich daarover moet uitspreken en dat ze dus niet «*automatisch*» geldt.

Daarbij zal de rechtbank ook moeten nagaan of de toepassingsvoorwaarden van de vordering tot delging van het sociaal passief van het faillissement vervuld zijn.

De RSZ zou dus in geen geval haar «*privilège du préalable*» kunnen invoeren en een dwangbevel zonder rechtsprocedure tegen de betrokken natuurlijke personen kunnen uitreiken. Deze procedure zou aangetast zijn door grove onregelmatig-

heid en in voorkomend geval aanleiding geven tot een schadevergoeding.

De persoonlijke en hoofdelijke aansprakelijkheid houdt in dat elke verantwoordelijke en/of bestuurder of mandataris met zijn eigen vermogen persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld voor de betaling van de totaliteit of een gedeelte van de sociale bijdragen, vermeerderingen en verwijlinteressen en/of vergoedingen verschuldigd aan de RSZ.

4. De opvraging van gegevens in geval van schuld tegenover de RSZ

Opdat de RSZ zou kunnen nagaan of de onderneming die haar diensten bepaalde sommen verschuldigd is, nog in staat zal zijn om ze te vereffenen, geeft de wet haar de mogelijkheid om de gegevens betreffende de schulden van de klanten en derden van de onderneming op te vragen⁽³⁾.

Indien zij de voorwaarden voor deze opvraging niet naleven of als de overgelegde gegevens onjuist blijken, kunnen de bestuurders van de vennootschap persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk gesteld worden voor de sociale bijdragen, vermeerderingen, verwijlinteressen en vergoedingen.

5. De bevoegde rechtbank

De rechtbank van koophandel waaraan het faillissement wordt voorgelegd, zal zich op verzoek van de curator of van de RSZ kunnen uitspreken over de aansprakelijkheid voor de storting van de bedragen die aan de RSZ verschuldigd zijn en ze, in de reeds vermelde voorwaarden, eventueel kunnen uitbreiden tot de betrokken zaakvoerders en bestuurders.

6. Inwerkingtreding

De bepalingen van de programmawet betreffende de vordering tot delging van het sociaal passief zijn op 1 september 2006 van kracht geworden.

B. Het stelsel van hoofdelijke aansprakelijkheid voor de sociale en fiscale schulden van de ondernemer

Sedert 1 januari 2008 is de bouwheer die voor de uitvoering van een werf een beroep doet op een aannemer met sociale en/of fiscale schulden voortaan hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling ervan aan de RSZ en/of de belastingadministratie⁽⁴⁾.

In dit artikel zullen we het vooral hebben over de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de sociale schulden van de aannemer tegenover de RSZ.

(3) Artikelen 60 en 61, wet van 20 juli 2006.

(4) Programmawet van 27 april 2007 en koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het WIB 1992 en van artikel 30bis van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der werknemers (B.S. 31 december 2007).

1. Voorwaarden en toepassingsgebied *ratione personae*

De bouwheer die voor de uitvoering van een werf⁽⁵⁾ een beroep doet op een aannemer die sociale en/of fiscale schulden heeft op het ogenblik dat de overeenkomst wordt gesloten, is hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van de schulden van zijn medecontractant.

Deze subsidiaire hoofdelijkheid geldt ook voor de schulden van de aannemer die tijdens de uitvoering van de overeenkomst ontstaan.

Bovendien is de aannemer die voor dezelfde werken een beroep doet op een onderaannemer die sociale en/of fiscale schulden heeft, hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van diens schulden.

2. Het begrip «sociale schuld»

Men spreekt van een «sociale schuld» tegenover de RSZ:

- wanneer de aannemer niet alle vereiste aangiften aan de RSZ overgemaakt heeft tot en met de aangiften betreffende het voorlaatste verlopen kwartaal;
- en/of wanneer de aannemer meer dan 2 500 euro verschuldigd is aan de RSZ als bijdragen, vermeerderingen, vaste vergoedingen, verwijlinteressen en/of gerechtskosten;
- en/of wanneer de aannemer, werkgever in de bouwsector⁽⁶⁾ weliswaar geen bijdragen verschuldigd was voor het overeenstemmend kwartaal van het vorig kalenderjaar, maar de provisies aan de RSZ⁽⁷⁾ niet betaald heeft binnen de voorgeschreven wettelijke termijnen⁽⁸⁾;
- en/of wanneer de aannemer die hoofdelijk aansprakelijk gesteld wordt in toepassing van paragrafen 3 en 4 van artikel 30bis van de wet van 27 juni 1969 de gevorderde bedragen niet vereffent binnen 30 dagen na de verzending van een ingebrekestelling;
- en/of wanneer de aannemer die onder het Paritair Comité van het bouwbedrijf ressorteert, en voor wie het Fonds voor Bestaanszekerheid van de werklieden uit het bouwbedrijf (PDOK) niet over alle gegevens beschikt betreffende de brutolonen van de werknemers tot en met het laatste verlopen kwartaal, meer dan 70 euro bijdragen verschuldigd is in het stelsel van de «weerverlet- en getrouwheidszegels».

(5) Met uitzondering van de opdrachtgever «natuurlijke persoon» die de werken voor strikt persoonlijke doeleinden laat uitvoeren.

(6) PC 124.

(7) Krachtens artikel 34bis van het koninklijk besluit van 28 november 1969.

(8) De werkgever in de bouwsector die de bijdragen voor het overeenstemmende kwartaal van het vorige kalenderjaar niet verschuldigd is voor de werknemers die onder het PC 124 vallen, dient een provisie van 619,73 euro te storten tegen de 5^e van elke maand, vanaf de derde werknemer die hij op het einde van de vorige maand tewerkstelt.

3. De aangifte- en inhoudingsplicht

- Alle werven voor een bedrag van minstens 25 000 euro, exclusief btw, moeten voortaan het voorwerp van een aangifte vormen⁽⁹⁾.

De aangifteplicht berust bij de hoofdaannemer⁽¹⁰⁾.

- De registratieplicht werd behouden ook al heeft hij op zich geen impact meer op het solidariteitsmechanisme; het behoud ervan is gerechtvaardigd in het kader van andere maatregelen, zoals de vermindering van het btw-tarief⁽¹¹⁾.
- De bouwheer of de aannemer die de prijs van de gefactureerde werken volledig of gedeeltelijk betaalt aan de aannemer of aan een onderaannemer die op dat ogenblik sociale en/of fiscale schulden heeft, moet de volgende percentages inhouden en doorstorten:
 - aan de RSZ: 35% van het gefactureerde bedrag exclusief btw dat hij verschuldigd is⁽¹²⁾,
 - en/of aan de administratie der directe belastingen: 15% van hetzelfde bedrag⁽¹³⁾.

Wanneer hij onderworpen is aan de inhoudingsplicht en het factuurbedrag minstens 7 143 euro bedraagt, kan de aannemer of de onderaannemer een attest van de RSZ bekomen waarin het bedrag van de sociale schuld vermeld wordt zodat de inhouding desgevallend kan worden beperkt tot het bedrag van de sociale schulden op het ogenblik waarop de factuur betaald wordt.

Indien de medecontractant het voornoemde attest niet binnen 30 dagen na zijn aanvraag voorlegt, zal de opdrachtgever of de aannemer 35% van het factuurbedrag inhouden en doorstorten aan de RSZ.

4. De hoofdelijke aansprakelijkheid

Voortaan is de hoofdelijke aansprakelijkheid beperkt tot de rechtstreekse medecontractant; de automatische «trapsgewijze» aansprakelijkheid bestaat dus niet meer.

Deze hoofdelijke aansprakelijkheid beperkt zich tot:

- 100% van de totale prijs van de werken (exclusief btw) toevertrouwd aan de aannemer met sociale schulden;
- 35% van de totale prijs van de werken (exclusief btw) toevertrouwd aan de aannemer met belastingschulden;
- 65% van de totale prijs van de werken (exclusief btw) wanneer de hoofdelijke aansprakelijkheid voor belastingschulden in hoofde van dezelfde bouwheer of aannemer werd toegepast.

De hoofdelijke aansprakelijkheid voor belastingschulden zal niet gelden voor zover de bouwheer of de aannemer reeds door de RSZ werd aangemaand om de sociale schulden van de betrokken medecontractant te betalen.

(9) Terwijl deze plicht voordien enkel gold voor de bouwsector.

(10) De plicht van de hoofdaannemer om de onderaannemer op wie hij een beroep doet aan te geven, blijft behouden.

(11) Onder voorbehoud van de regeringsmaatregelen die het btw-tarief vanaf 1 januari 2009 zouden verlagen.

(12) Inhouding die desgevallend moet worden beperkt tot het bedrag van de schuld.

(13) Inhouding die desgevallend moet worden beperkt tot het bedrag van de schuld.

5. De sancties

Bij gebreke van inhoudingen zal de bouwheer of de medecontractant:

- worden aanzien als sociale en/of fiscale schuldenaar op basis van de gegevens van de betrokken administratie;
- een vermeerdering die overeenstemt met het bedrag van de inhouding oplopen.

De RSZ kan een volledige vrijstelling van de vermeerdering bovenop de inhouding toekennen wanneer de betrokken medecontractant geen socialezekerheidsbijdragen verschuldigd is.

Er kan een vrijstelling van 50% van deze vermeerdering worden verleend indien de niet-betaling van de inhouding aan uitzonderlijke omstandigheden toegeschreven kan worden.

Michel STRONGYLOS

Btw – bewaring van de boeken en documenten (1)

Commentaar op de circulaire AOIF nr. 16/2008 (E.T. 112.081) d.d. 13 mei 2008

Referenties

Om de factureringsvoorwaarden op het vlak van de btw te vereenvoudigen, te moderniseren en te harmoniseren heeft de Raad van de EU de Richtlijn 2001/115/EG van 20 december 2001 tot wijziging van de Richtlijn 77/388/EEG (Zesde Richtlijn) uitgevaardigd die werd vervangen door de Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde die sedert 1 januari 2007 van toepassing is.

Principe

Elke belastingplichtige moet erop toezien dat kopieën van de door hemzelf, door zijn afnemer of, in zijn naam en voor zijn rekening, door een derde uitgereikte facturen en alle door hemzelf ontvangen facturen worden opgeslagen.

De authenticiteit van de herkomst en de integriteit van de inhoud van deze facturen alsook de leesbaarheid ervan, moeten gedurende de volledige opslagperiode worden gewaarborgd.

Onder het «elektronisch» verzenden en opslaan van een factuur verstaat men de verzending of terbeschikkingstelling aan de bestemming en de opslag via elektronische apparatuur voor de verwerking (met inbegrip van digitale compressie) en de opslag van gegevens waarbij gebruik wordt gemaakt van draden, radio, optische middelen of andere elektromagnetische middelen.

Deze materie valt hoofdzakelijk onder artikelen 60, §§ 1 tot 4, 61, §§ 1 en 2 van het Btw-Wetboek en onder artikel 8, 1^e lid, van het KB nr. 1.

Beoogde personen

Krachtens artikel 60 van het Btw-Wetboek dienen de **boeken, facturen en andere stukken** waarvan dit Wetboek of de ter uitvoering ervan gegeven regels het houden, het opmaken of het uitreiken voorschrijven, te worden bewaard **door hen die ze hebben gehouden, opgemaakt, uitgereikt of ontvangen**.

Deze verplichting beperkt zich dus niet tot de **belastingplichtigen**, maar slaat ook op de **niet-belastingplichtige rechtspersonen** en op de particulieren! Bovendien moeten de belastingplichtigen en de niet-belastingplichtige rechtspersonen deze verplichting ook naleven voor de facturen of de als zodanig geldende stukken die betrekking hebben op de intracommunautaire verwervingen van goederen of de aankopen die in het buitenland werden verricht.

De belastingplichtigen met recht op aftrek

Ook voor een levering die hij voor privédoeleinden bestemt, moet een belastingplichtige een factuur aan zijn medecontractant uitreiken. Voor elke uitgereikte factuur moet de belastingplichtige die de goederen of de diensten heeft geleverd een **dubbel** opmaken en bewaren ongeacht of de factuur verplicht of vrijwillig werd uitgereikt:

- dubbel van deze facturen;
- dubbel van het bijzonder stuk uitgereikt aan een lid van een btw-eenheid;
- dubbel van het stuk voor de intracommunautaire overbrenging van goederen;
- dubbel van de verbeterende stukken;
- dubbel van de bijzondere stukken;
- dubbel van de stukken betreffende de intracommunautaire leveringen of de aankopen in het buitenland.

Het feit dat de belastingplichtige onderworpen is aan de forfaitaire regeling of een landbouwondernemer is, heeft geen weerslag op de bewaringsplicht.

De vrijgestelde belastingplichtigen

De belastingplichtigen die vrijgesteld zijn van de toepassing van de btw moeten in dezelfde gevallen als de belastingplichtigen met recht op aftrek facturen uitreiken aan hun klanten en de volgende dubbels bewaren:

- dubbel van deze facturen;
- dubbel van de aankoopborderellen (margeregeling);
- originelen van de ontvangen facturen.

Vrijgestelde belastingplichtigen

Deze belastingplichtigen moeten geen facturen uitreiken (behalve voor sommige vrijgestelde handelingen die hun recht op aftrek geven). Ze moeten enkel de volgende stukken bewaren:

- alle facturen en stukken die zij ontvangen hebben;
- alle bijzondere stukken die zij als lid van een btw-eenheid ontvangen hebben.

Indien zij vrijwillig facturen uitreiken, moeten zij een dubbel ervan opmaken en bewaren.

De niet-belastingplichtige rechtspersonen (openbare instellingen)

De niet-belastingplichtige rechtspersoon is niet verplicht om facturen uit te reiken, maar wanneer hij dat vrijwillig doet, dient hij een dubbel ervan te bewaren. De bewaringsplicht geldt bovendien ten aanzien van de facturen of de als zodanig geldende stukken in verband met de intracommunautaire verwervingen van goederen of met de in het buitenland verrichte aankopen en, meer in het algemeen, ten aanzien van alle facturen en stukken die deze rechtspersonen hebben ontvangen en die moeten worden uitgereikt.

De particulieren

De bewaringsplicht geldt ook voor de particulieren. Wanneer hij in België gedomicilieerd is en facturen ontvangt voor handelingen die onder de factureringsplicht vallen of voor verkopen op afstand, moet hij ze bewaren. De vrijwillige facturen moeten niet bewaard worden.

Wat moet bewaard worden?

Te bewaren inkomende stukken:

- de facturen met betrekking tot de leveringen van goederen en diensten;
- de facturen opgemaakt door de medecontractant zelf in naam en voor rekening van zijn leverancier of dienstverlener;
- de bijzondere stukken betreffende de levering van goederen of diensten door een lid van een btw-eenheid aan een an-

der lid, met inbegrip van de stukken opgemaakt door het lid zelf in zijn hoedanigheid van medecontractant in naam en voor rekening van het lid dat de goederen of diensten heeft geleverd;

- de facturen met betrekking tot de invoeren;
- de facturen betreffende de intracommunautaire verwervingen;
- het stuk dat moet worden opgemaakt door de medecontractant indien hij nog niet in het bezit is van de factuur voor leveringen, diensten of intracommunautaire verwervingen waarvoor hij zelf gehouden is tot voldoening van de btw;
- het stuk dat de medecontractant moet opmaken wanneer de niet in België gevestigde belastingplichtige niet wordt vertegenwoordigd door een aansprakelijke vertegenwoordiger of een vooraf erkende persoon;
- het aankoopborderel dat de koper of ontvanger zelf aan de landbouwondernemer uitreikt;
- de factuur van de landbouwondernemer die door de belastingplichtige koper of ontvanger moet worden aangevuld met het tarief en het bedrag van de verschuldigde belasting;
- het stuk van belastingheffing (goederen en diensten);
- het stuk opgemaakt voor de overdracht van een algemeenheid van goederen of van een bedrijfsafdeling;
- het stuk dat door de belastingplichtige ontvanger van de levering of dienst moet worden opgemaakt voor de handelingen die aan hem werden verstrekt voor zijn economische activiteit door een niet-belastingplichtige of door een belastingplichtige die geen factuur dient uit te reiken;
- het aankoopborderel dat door de belastingplichtige wederverkoper moet worden opgesteld in geval van aankoop bij een niet-belastingplichtige;
- de verbeterende stukken in verband met de voorgaande facturen of stukken.

Te bewaren uitgaande stukken:

- het dubbel van de factuur uitgereikt door de belastingplichtige of door een derde persoon die handelt in zijn naam en voor zijn rekening;
- het dubbel van het bijzonder stuk uitgereikt door het lid van een btw-eenheid of door een derde persoon die handelt in zijn naam en voor zijn rekening;
- het dubbel van de factuur die door de medecontractant wordt uitgereikt in naam en voor rekening van de belastingplichtige (self-billing);
- het dubbel van het bijzonder stuk dat door het lid van een btw-eenheid in zijn hoedanigheid van medecontractant wordt uitgereikt in naam en voor rekening van het lid dat hem goederen of diensten verschaft;
- een exemplaar van het stuk dat de overdracht vaststelt van een algemeenheid van goederen of van een bedrijfsafdeling;
- het tweede exemplaar van het aankoopborderel uitgereikt aan of van de factuur uitgereikt door de landbouwondernemer;
- het dubbel van het stuk voor de vaststelling van de intracommunautaire overbrenging van goederen;
- een exemplaar van het aankoopborderel dat door de belastingplichtige wederverkoper moet worden opgesteld in geval van aankoop bij een niet-belastingplichtige;
- het stuk van belastingheffing (goederen en diensten);

- de verbeterende stukken in verband met de voorgaande facturen of stukken.

Er kan dus globaal een onderscheid worden gemaakt tussen facturen en stukken die moeten worden opgemaakt en uitgelevert en stukken die enkel moeten worden opgemaakt. In dit laatste geval is er sprake van zogenaamde «interne» stukken die slechts in één exemplaar moeten worden opgesteld. Het feit dat zo'n stuk niet moet worden uitgelevert, kan een invloed hebben op de wijze van bewaring.

Bewaringstermijn

De regels inzake de bewaringstermijn van de **inkomende facturen** gelden voor:

- de in België gevestigde belastingplichtige zelfs wanneer de handelingen plaatsvinden in het buitenland;
- de in België gevestigde vaste inrichting van een buitenlandse belastingplichtige;
- de niet in België gevestigde belastingplichtige (indien de handelingen in België plaatsvinden);
- de in België gevestigde niet-belastingplichtige rechtspersoon;
- de in België wonende particulier voor de facturen die hij ontvangt.

De regels inzake de bewaringstermijn van de **uitgaande facturen** gelden voor:

- de in België gevestigde belastingplichtige zelfs wanneer de handelingen plaatsvinden in het buitenland;
- de in België gevestigde vaste inrichting van een buitenlandse belastingplichtige;
- de niet in België gevestigde belastingplichtige (indien de handelingen in België plaatsvinden).

Boeken, facturen en andere stukken

De boeken, facturen en andere stukken waarvan de btw-reglementering het houden, het opmaken of het uitreiken voorschrijft, dienen te worden bewaard door hen die ze hebben gehouden, opgemaakt, uitgelevert of ontvangen **gedurende zeven jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar volgend op hun afsluiting wat de boeken betreft en op hun datum wat de facturen of andere stukken betreft** en dit:

- zelfs voor de stukken die van vóór de wetwijziging dateren en voor de boeken die reeds vóór die datum werden afgesloten;
- ongeacht de wijze waarop die facturen worden gearchiveerd (op papier of in digitale vorm);
- ongeacht de persoon die ze dient te bewaren.

Het feit dat de factuur of het stuk niet werd uitgelevert of opgemaakt binnen de opgelegde termijn heeft geen invloed op het uitgangspunt.

Voorbeeld 1

Levering van goederen op 13 november 2007

Factuur uitgelevert op 20 november 2007 - Termijn: **31 december 2014**.

Voorbeeld 2

Levering van goederen op 13 november 2007

Factuur uitgelevert op 4 januari 2008 - Termijn: **31 december 2015**.

De verkorte termijn van zeven jaar geldt niet voor de boeken en de stukken met betrekking tot de oprichting van nieuwe gebouwen (herziening van 15 jaar). Zij moeten worden bewaard gedurende een periode van **15 jaar vanaf de eerste januari van het jaar volgend op hun afsluiting wat de boeken betreft of op hun datum wat de stukken betreft**.

Het uitgangspunt van het herzieningstijdvak is normaal de eerste januari van het jaar waarin het recht op aftrek ontstaat. Wanneer het uitgangspunt van het herzieningstijdvak echter de eerste januari is van het jaar waarin het bedrijfsmiddel in gebruik werd genomen en dit tijdstip later valt dan het uitgangspunt van de normale bewaringstermijn, begint de bewaringstermijn te lopen op de eerste januari van het jaar waarin dat bedrijfsmiddel in gebruik werd genomen.

Voorbeeld 3

A bouwt tijdens de eerste helft van het jaar 2008 een nieuwe loods voor B.

Facturen uitgelevert aan B in 2008.

A moet het dubbel van deze facturen bewaren tot **31 december 2015**.

B moet de ontvangen facturen bewaren tot **31 december 2023**.

Voorbeeld 4:

C bouwt in de loop van de jaren 2006 en 2007 een nieuw bedrijfsgebouw voor D.

D neemt het gebouw voor het eerst in gebruik in februari 2008.

De facturen voor deze werken worden in 2006, 2007 en 2008 uitgelevert.

C moet de dubbels van de uitgeleverte facturen bewaren tot en met **31 december 2013** (facturen van 2006), **31 december 2014** (facturen van 2007) en **31 december 2015** (facturen van 2008).

Het uitgangspunt van de herziening is vastgelegd op 1 januari van het jaar waarin het bedrijfsmiddel in gebruik werd genomen.

- Voor D begint het herzieningstijdvak derhalve te lopen vanaf 1 januari 2008.
- Voor de facturen van 2006 geldt als uitgangspunt voor de bewaringstermijn 1 januari 2008 aangezien dit tijdstip valt na de 1e januari volgend op de datum van de facturen.
- Voor de facturen van 2007 valt het uitgangspunt van het herzieningstijdvak samen met de 1e januari volgend op de datum van de stukken.

De facturen van 2006 en 2007 moeten dan ook door D worden bewaard tot en met 31 december 2022.

- Voor de facturen van 2008 geldt als uitgangspunt voor de bewaringstermijn van 15 jaar 1 januari van het jaar volgend op de datum van die facturen, met name 1 januari 2009 en deze facturen moeten dus door D worden bewaard tot en met 31 december 2023.

Tabel van de bedrijfsmiddelen

De tabel van de bedrijfsmiddelen moet worden bewaard gedurende een tijdvak van zeven jaar te rekenen vanaf het verstrijken van het herzieningstijdvak.

Stukken ontvangen door particulieren

Ook de particulier is er in principe toe gehouden de facturen die hem werden uitgereikt te bewaren gedurende een termijn van zeven jaar te rekenen vanaf 1 januari volgend op de datum van de factuur.

De administratie aanvaardt evenwel dat deze termijn wordt verminderd tot vijf jaar behalve voor de facturen betreffende een nieuw gebouw (vijf jaar te rekenen vanaf de datum van de betekening van het kadastraal inkomen).

Opgelet! Deze termijnen op het stuk van de btw doen geen afbreuk aan de bepalingen betreffende de bewaartermijnen van de boeken en verantwoordingsstukken voorzien in andere wetgevingen.

In de gevallen waarin de bewaring van de boeken en stukken aanleiding geeft tot ernstige moeilijkheden kan de administra-

tie aan sommige personen of groepen van personen een kortere bewaartermijn of een afwijking op de verplichting voor het bewaren van de originele boeken en stukken toestaan. Deze mogelijkheid mag evenwel niet tot gevolg hebben dat een algemene en aanzienlijke verkorting van de bewaartermijn voor de elektronische gegevens wordt gevraagd omdat naar een nieuw informaticasysteem wordt overgeschakeld.

De verkorting van de bewaartermijn kan uitsluitend schriftelijk worden aangevraagd op het volgende adres:

*Administratie van de Ondernemings- en Inkomensfiscaliteit
Centrale diensten, sector btw, directie II/2
North Galaxy
Koning Albert II-laan 33, bus 25
1030 BRUSSEL*

Een volgend artikel van *Pacioli* zal handelen over de wijze en de plaats van bewaring en over de sancties die worden opgelegd indien deze verplichtingen niet worden nageleefd.

Michel CEULEMANS
Lid van de Stagecommissie

Nieuwe bewaartermijn van de boeken ook voor verenigingen?

In Pacioli nummer 263 verscheen op pagina 8 de nieuwe regeling voor de bewaartermijn van verantwoordingsstukken en boeken van de ondernemingen. In welke mate is deze regelgeving ook van toepassing op de verenigingen?

Wij zetten hierna alles op een rijtje.

Grote en zeer grote verenigingen

Het boekhoudkundig stelsel van grote en zeer grote verenigingen is geregeld door het koninklijk besluit van 19 december 2003. In bedoeld besluit bepaalt het eerste artikel dat de artikelen 6 en 8 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van ondernemingen van toepassing zijn op de betrokken verenigingen. En juist deze artikelen regelen de bewaartermijn van stukken en boeken die door de programmawet van 8 juni 2008 van tien naar zeven jaar werd gebracht. Deze nieuwe termijnen gelden dus ook voor grote en zeer grote verenigingen.

Kleine verenigingen

Het boekhoudkundig stelsel van kleine verenigingen is geregeld door het koninklijk besluit van 26 juni 2003 waarin artikelen 3, §4 en 4, 2° lid de bewaartermijn van stukken en boeken op tien jaar vastleggen. Genoemd besluit doet echter geen verwijzing naar de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen. Men kan hieruit besluiten dat de bewaartermijn voor kleine verenigingen niet is gewijzigd en nog steeds op tien jaar is bepaald.

En nu maar wachten op administratieve vereenvoudiging!

Michel VANDER LINDEN
Erebedrijfsrevisor

Toch recht op aftrek voor enige woning bij bouwvertraging of contractuele belemmering

Belastingplichtigen die een lening aangaan voor een verbouwing of nieuwbouw, en die hun nieuwe woning niet binnen de twee jaar kunnen betrekken door een vertraging in de wer-

ken of door een wettelijke of contractuele belemmering, verliezen voor altijd hun recht op aftrek voor enige woning. Een wetwijziging van 24 december 2008 maakt het nu mogelijk om later toch opnieuw recht op aftrek te krijgen.

Woonbonus

Artikel 115 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 1992) verleent een recht op aftrek aan belastingplichtigen die kapitaalaflossingen, interestbetalingen of premies van een schuldsaldoverzekering storten voor hun woning. De woning moet op 31 december van het jaar waarin zij de lening sluiten, hun enige woning zijn, en zij moeten die enige woning op 31 december ook effectief betrekken.

Wanneer de fiscus nagaat of de betrokken woning wel de 'enige woning' is, houdt hij geen rekening met:

- een woning waarvan de belastingplichtige mede-eigenaar, naakte eigenaar of vruchtgebruiker is geworden door erfenis;
- een woning die de belastingplichtige op de vastgoedmarkt te koop aanbiedt en die tegen 31 december van het jaar dat volgt op het jaar waarin de lening werd afgesloten, verkocht is;
- een woning die de belastingplichtige *niet zelf kan betrekken om wettelijke of contractuele redenen*, of een woning die de belastingplichtige niet kan betrekken *omwille van bouw- of verbouwingswerkzaamheden*.

Verlies van aftrek

De aftrek gaat verloren wanneer de te koop aangeboden woning niet verkocht werd op 31 december van het jaar dat volgt op het jaar waarin het leningcontract werd afgesloten.

De aftrek vervalt ook wanneer de belastingplichtige zijn enige woning niet zelf betreft op 31 december van het *tweede jaar dat volgt op* het sluiten van het leningcontract. Ook al is de vertraging niet aan de belastingplichtige zelf te wijten (zijn aannemer ging bijvoorbeeld failliet).

Wettelijke of contractuele belemmering, en bouwvertraging

Om een oplossing te bieden voor belastingplichtigen die door overmacht hun woning niet tijdig kunnen betrekken, vult de wet van 24 december 2008 artikel 115, § 1 aan met een nieuw lid. Belastingplichtigen die hun woning niet tijdig kunnen betrekken om wettelijke of contractuele redenen of omwille van bouw- of verbouwingswerkzaamheden, herwinnen voortaan het recht op aftrek wanneer zij hun woning uiteindelijk toch betrekken. De wetgever eist wel dat zij hun intrek nemen zodra dat mogelijk is: «uiterlijk op 31 december van het belastbaar tijdperk waarin de (...) belemmeringen zijn weggevallen».

Merk op dat de wetgever in de definitieve tekst van het nieuwe lid uitsluitend het «wegvallen van de [wettelijke en contractuele] *belemmeringen*» vermeldt en hij niet expliciet verwijst naar «de stand van de bouwwerkzaamheden of van de verbouwingswerkzaamheden die het de belastingplichtige nog niet toelaten de woning daadwerkelijk op diezelfde datum te betrekken». Nochtans mogen we aannemen dat de wetgever beide situaties beoogt. Het nieuwe lid is immers een regeringsamendement op een wetsvoorstel van Carl Devlies, en de regering motiveerde haar amendement als volgt: «Derhalve wordt vereist dat de belastingplichtige de woning betreft uiterlijk op 31 december van het belastbaar tijdperk waarin de contractuele belemmeringen zijn weggevallen *of de bouwwerken of verbouwingswerkzaamheden zijn beëindigd*.» De regering illustreert de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel ook met een voorbeeld waarin zij het heeft over een belastingplichtige die zijn nieuwe, enige woning niet tijdig kan betrekken – «*gelet op de stand van de bouwwerkzaamheden*».

In werking

Deze wijziging treedt in werking vanaf aanslagjaar 2009 (inkomstenjaar 2008).

Het stelsel van de aftrek voor enige woning is van toepassing op leningen die ten vroegste zijn aangegaan in 2005. Een belastingplichtige die in 2005 een lening heeft aangegaan om de bouw van een nieuwe, enige woning te financieren, en die omwille van de stand van de bouwwerkzaamheden zijn woning niet kon betrekken op 31 december 2005, had voor inkomstenjaar 2005 (aanslagjaar 2006) recht op de aftrek voor enige woning. 2005 is immers het jaar van het aangaan van de lening. Ook als hij op 31 december 2006 (d.i. op het einde van het eerste jaar na het jaar van de lening) nog niet in zijn nieuwbouw woonde, had de belastingplichtige voor inkomstenjaar 2006, aanslagjaar 2007, recht op de aftrek voor enige woning. Als de woning op 31 december 2007 – dus op het einde van het tweede jaar na het jaar waarin de lening werd aangegaan – nog niet klaar was, verliest de belastingplichtige zijn recht op aftrek voor het inkomstenjaar 2007, aanslagjaar 2008. Woont hij op 31 december 2008 eindelijk in zijn nieuwe woning, dan kan hij nu opnieuw het stelsel van aftrek voor enige woning genieten vanaf inkomstenjaar 2008, aanslagjaar 2009.

Noch deze publicatie, noch gedeelten van deze publicatie mogen worden gereproduceerd of opgeslagen in een retrievalstelsel, en evenmin worden overgedragen in welke vorm of op welke wijze ook, elektronisch, mechanisch of door middel van fotokopieën, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De redactie staat in voor de betrouwbaarheid van de in haar uitgaven opgenomen info, waarvoor zij echter niet aansprakelijk kan worden gesteld. **Verantwoordelijke uitgever** : Maria PLOUMEN, B.I.B.F. – Legrandlaan 45, 1050 Brussel, Tel. 02/626 03 80, Fax. 02/626 03 90 e-mail : info@bibf.be, URL : http : //www.bibf.be. **Redactie** : Gaëtan HANOT, Geert LENAERTS, Maria PLOUMEN. **Adviesraad** : Professor P. MICHEL, Ecole d'Administration des Affaires de l'Université de Liège, Professor C. LEFEBVRE, Katholieke Universiteit Leuven.